Til studiet af

« Freuds *Trieb* og analytikerens ønske »

Læsningen af Lacans opsamlende tekst *Subjektets subvention og ønskets dialektik* fra 1960, indskærpede, blandt meget andet, vores opmærksomhed på relationen mellem (ȣ ♦ D) og (ȣ ♦ *a*), mellem 'driften' og 'fantasmet'.

Denne relation indebærer selvsagt alle de forløb som 'grafen for ønsket' forudsætter. Men det er dog først i og med præciseringen af 'ønskets dialektik', som netop udfolder sig i sammenspillet imellem de nævnte instanser, at betydningen af den pågældende relation kommer til syne. For måden hvorpå ønskets dimension indvirker i den enkeltes subjektive organisering er mærket af de økonomiske forhold der afgør udvekslingen mellem drifterne og fantasmet.

Freud antog, at den tilfredsstillelse barnet får via moderens kærlighed, er kilden til hvad den enkelte kunne erfare i den henseende (og siden hen efterlyse) og dannede grundlaget for dets ønske. Ønsket var i den forstand ønsket om at genopleve en tidligere tilfredsstillelse.

For Lacan så problematikken anderledes ud. Ønsket kunne for ham kun være ønsket om den Anden, nærmere bestemt ønsket om den første Andens (moderen sædvanligvis men ikke kun) ønske. Heraf hans aforisme om at *le désir de l'homme c'est le désir de l'Autre* (»menneskets ønske er den Andens ønske«). Forskydningen her er væsentlig, for den afgrænser ønsket fra nydelsen (heraf min modstand mod at 'oversætte' det franske *désir* med begær slet og ret — i øvrigt tog det noget tid for mig at begribe dette).

At nærme sig den Andens ønske er imidlertid mere besværligt end som så. For allerede spørgsmålet om hvad det er, der tilfredsstiller moderen, efterlader barnet med gåden vedrørende hende ønske. Nydelsen er blandet ind i affæren fra første færd. For barnet har nemlig kun hendes anmodninger (det være sig i form af sproglige ytringer eller handlinger) til at pejle sig ind på det, og tilfredsstillelsen af en anmodning lader spørgsmålet om hendes ønske forblive ubesvaret. Dertil kommer, at hendes ønske lader sig ikke mindst ane via hende uro, fraværende opmærksomhed og udtalte utilfredshed. For Lacan forekommer ønsket derfor som et slags biprodukt, en rest der forekommer hinsides både behovets og anmodningens krav.

I og med indføringen af spørgsmålet om *analytikerens ønske*, radikaliserer Lacan problematikken. For hvordan indskriver dette ønske, altså *analytikerens ønske*, sig i forhold til Lacans nu standard sondring mellem « behov, anmodning og ønske »?

Umiddelbart ville man f.eks. kunne sige, at det drejer sig om en slags forhåbning om, at patienten vil overvinde sine symptomer og genfinde sine egne ønsker. Men det er, for det første, aldrig let at finde frem til sine egne ønsker (især når vi ved at symptomets funktion er netop at tilfredsstille dem, hvorfor 'ønsket' om at komme af med det er så som så), og, for det andet, hvad vil det egentlig sige at ville hjælpe andre med at udforske deres ønsker? Det kan altså ikke komme bag på os, at det skulle tage Lacan så lang tid at få formuleret spørgsmålet om analytikerens ønske, for det kræver at komme af med enhver illusion om den gode samaritaner og deslige (herunder i dennes forskellige psyko-psykiatriske udgaver).

Det er hvad denne lille tekst om *Freuds Trieb og analytikerens ønske* tematiserer og vi vil studere den een onsdag om måneden fra oktober af.

Et forslag til oversættelse (samt en redegørelse for omstændighederne omkring tekstens udfærdigelse) findes i *Foregange* nr. 4, sider 171-217 (introduktion til teksten), sider 219-229 (oversættelsen). Seancen fra Lacans seminar den 5.2.1964 anbefales.

DATOER

24.09., 22.10 og 19.11.2025 samt 11.01., 11.03., 15.04. og 13.05.2026

TID

Fra 19 til 21